

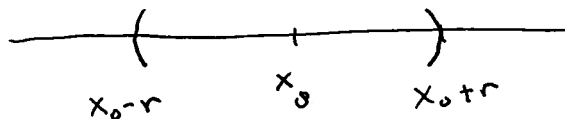
Una mica de topologia a \mathbb{R}^m

Donats $x_0 \in \mathbb{R}^m$ i $r > 0$ definim

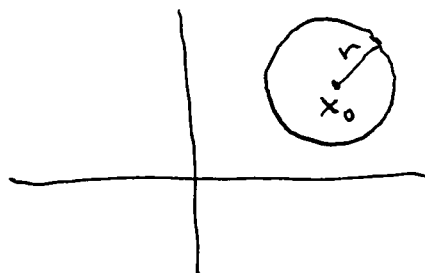
Bola oberta (disc obert) de centre x_0 i radi r :

$$B(x_0, r) = \{x \in \mathbb{R}^m \mid \|x - x_0\| < r\}$$

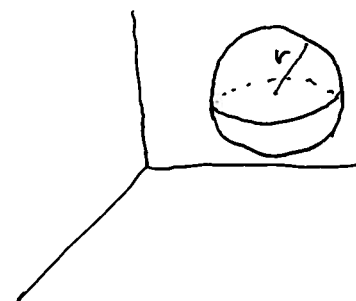
$m=1$

$m=2$

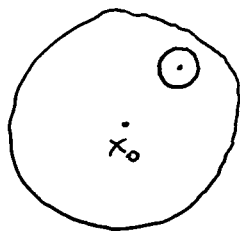

$m=3$

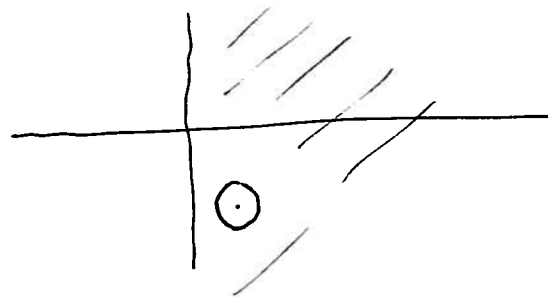
Def $U \subset \mathbb{R}^m$ es diu conjunt obert si $\forall x \in U \exists r > 0$ tal que $B(x, r) \subset U$.

Ex. 1 Les boles obertes són conjunts oberts

Ex. 2

$$U = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 \mid x > 0\}$$

Un conjunt obert que conté un punt x_0 es diu entorn de x_0

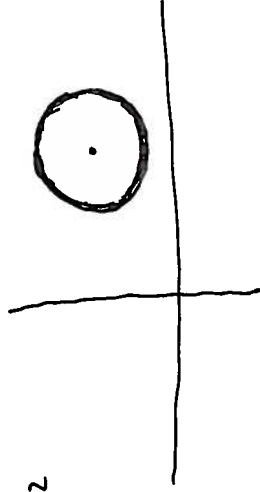
Per convenció el conjunt \emptyset és obert

Def. $A \subset \mathbb{R}^m$ es diu conjunt tancat si el seu complementari $\mathbb{R}^m - A$ és obert

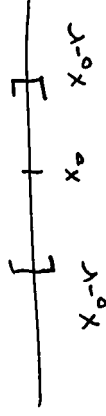
Ex.1

La bola tancada $\overline{B}(x_0, r) = \{x \in \mathbb{R}^m \mid \|x - x_0\| \leq r\}$

$m=2$

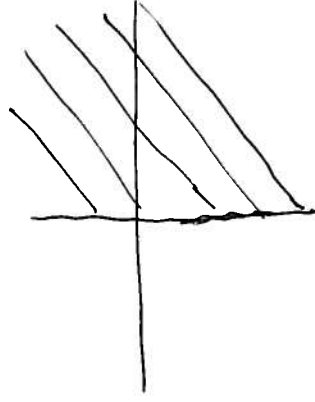
$m=1$

Ex.2

$$A = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 \mid x \geq 0\}$$

$$\mathbb{R}^2 \setminus A = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 \mid x < 0\}$$

Ex.3

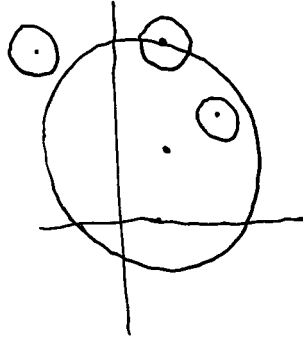
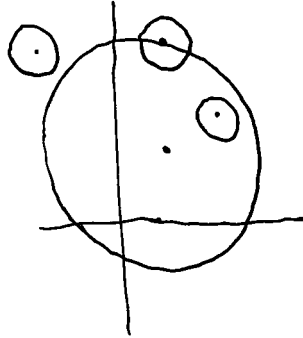

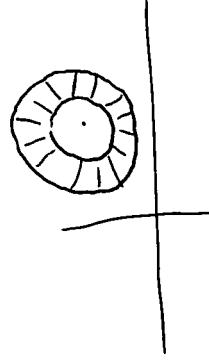
\mathbb{R}^m és obert i també tancat pq $\mathbb{R}^m - \mathbb{R}^m = \emptyset$ és obert

Def Sigui $A \subset \mathbb{R}^m$. $x \in \mathbb{R}^m$ es diu punt frontera de A si

$$\forall r > 0 \quad B(x, r) \cap A \neq \emptyset \quad \wedge \quad B(x, r) \cap (\mathbb{R}^m \setminus A) \neq \emptyset$$

El conjunt de tots els punts frontera de A es representa per $\text{Fr } A$

Exemples

- $\{a, b\} \subset \mathbb{R}$
- $B(x_0, r) \subset \mathbb{R}^m$
- $\overline{B}(x_0, r) \subset \mathbb{R}^m$
- \mathbb{R}^m , $\text{Fr } \mathbb{R}^m = \emptyset$
- $A = \{(x, y) \mid x > 0\}$
- $A = \{x \in \mathbb{R}^2 \mid a < \|x - x_0\| < b\}$
- $\text{Fr } A = \{x \in \mathbb{R}^2 \mid \|x - x_0\| = a\} \cup \{x \in \mathbb{R}^2 \mid \|x - x_0\| = b\}$

Notes

- Si un conjunt és obert no conté cap dels seus punts frontera : $U \cap Fr U = \emptyset$
- Si un conjunt és tancat conté tots els seus punts frontera : $A \supset Fr A$
- Hi ha conjunts que no són oberts ni tancats.

Límits

Def.

Siguen $f: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^m$, M obert, $x_0 \in M$ o $x_0 \in \text{Fr } M$

Diem que f té límit l quan x tendeix a x_0 si

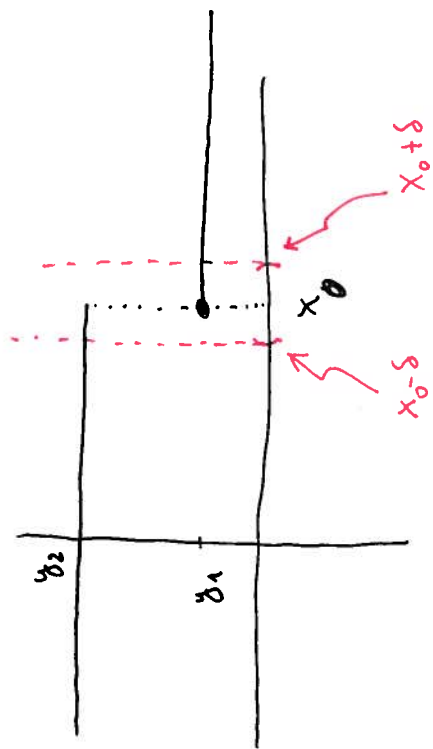
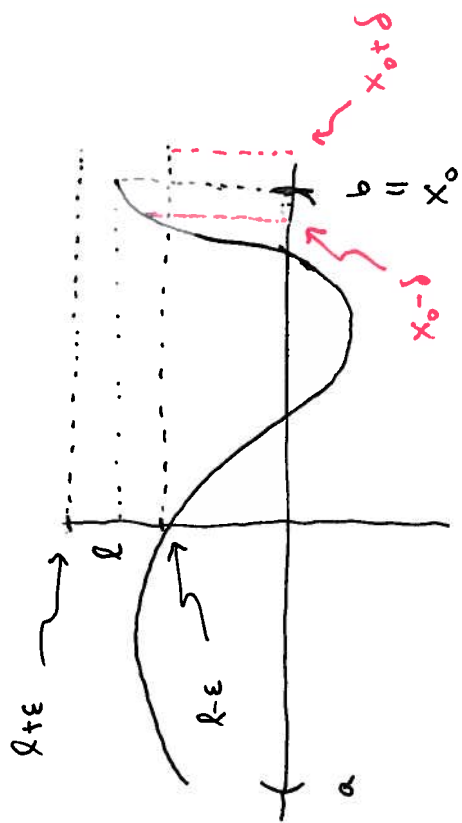
per a tota bola B_2 centrada en l existeix una bola B_1 centrada en x_0 de manera que per a tot x de $(B_1 - \{x_0\}) \cap M$, $f(x)$ pertany a B_2 .

Escriuim

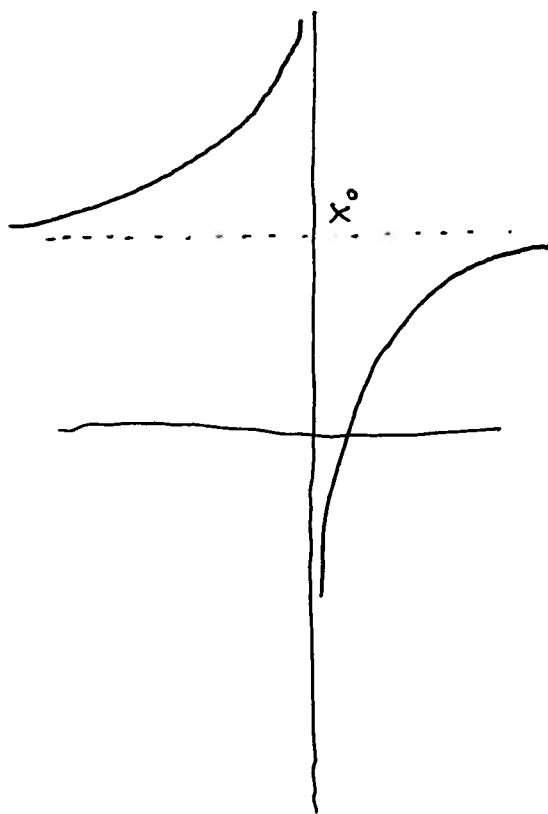
$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = l, \quad f(x) \rightarrow l \quad \text{quan } x \rightarrow x_0$$

Com que les boles tenen un centre i un radi, la definició es pot escriure de forma més compacte

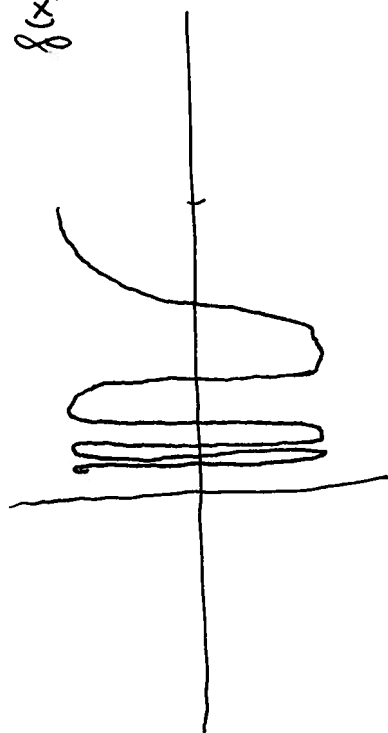
$$\begin{array}{ccc} \forall \varepsilon > 0 & \exists \delta > 0 & \text{t.q.} \\ \updownarrow & \updownarrow & \underbrace{0 < \|x - x_0\| < \delta}_{x \in B(x_0, \delta) - \{x_0\}} \quad i \quad x \in M \Rightarrow \underbrace{\|f(x) - l\| < \varepsilon}_{f(x) \in B(l, \varepsilon)} \\ B(l, \varepsilon) & B(x_0, \delta) & \\ \approx & \approx & \\ B_2 & B_1 & \end{array}$$

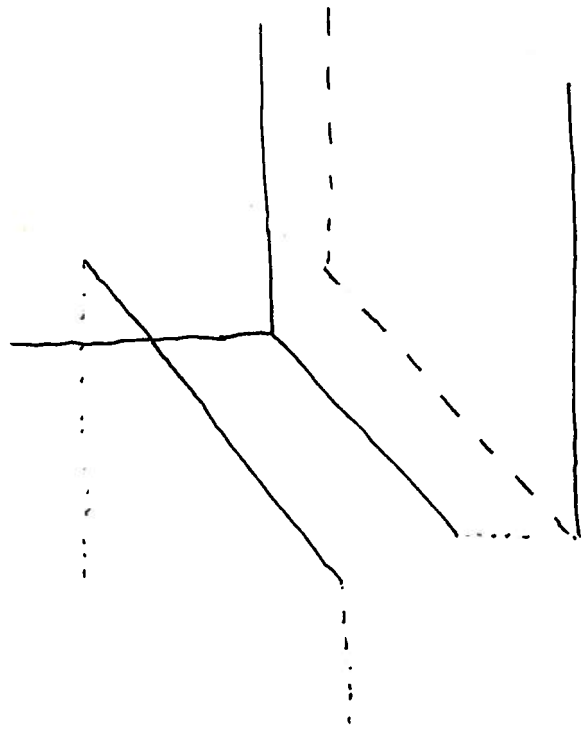

$$f(B(x_0, \delta)) = \{y_1, y_2\}$$

$$f(x) = \sin \frac{1}{x}$$

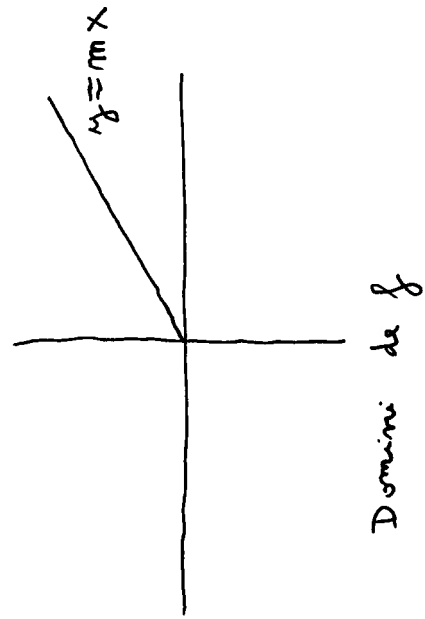

$$f(x, y) = \begin{cases} 1 & x \leq 0 \\ -1 & x > 0 \end{cases}$$

$$f(x, y) = \frac{2xy}{x^2 + y^2}, \quad (x, y) \neq (0, 0)$$

$$f(0, 0) = 0$$

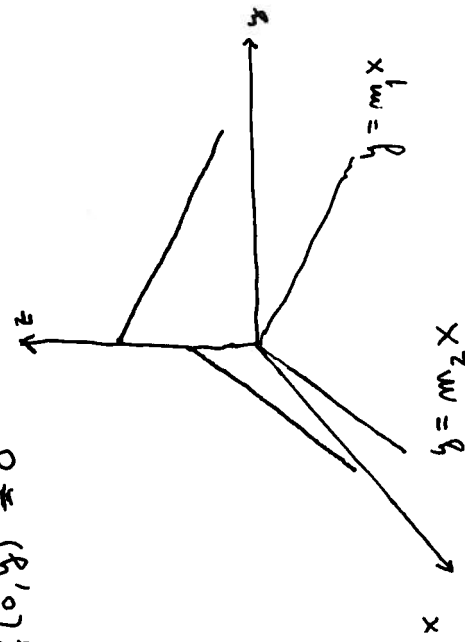
$$\lim_{(x, y) \rightarrow (0, 0)} f(x, y) ?$$

$$f(x, mx) = \frac{2xmx}{x^2 + m^2x^2} = \frac{2m}{1 + m^2}$$

$$f(x, 0) = 0$$

$$f(0, y) = 0$$

Unicitat del límit

$$\text{Si } \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = l_1 \quad \text{i} \quad \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = l_2 \quad \text{llavors} \quad l_1 = l_2$$

Regles de càlcul de límits

$$\text{Siguien } f, g : M \subset \mathbb{R}^m \longrightarrow \mathbb{R}^m, \quad x_0 \in M \cup F \cup \mu, \quad \exists \quad l_1 = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x), \quad l_2 = \lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$$

$$1) \quad \forall \alpha \in \mathbb{R} \quad \lim_{x \rightarrow x_0} \alpha f(x) = \alpha \lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$$

$$2) \quad \lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) + g(x)) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) + \lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$$

$$3) \quad \text{si } m=1, \quad \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) g(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$$

$$4) \quad \text{si } m=1 \quad \text{i} \quad g(x) \neq 0 \quad \forall x \in M, \quad \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)}{\lim_{x \rightarrow x_0} g(x)}$$

Exemples bàsics

$$f: \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = c,$$

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = c$$

Com que $|f(x) - c| = |c - c| = 0$

donat $\varepsilon > 0$ prenem δ qualsevol i si $\|x - x_0\| < \delta$, $|f(x) - c| < \varepsilon$

$$f: \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = f(x_1, x_2, \dots, x_m) = x_i$$

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = x_{0i}$$

on $x_0 = (x_{01}, x_{02}, \dots, x_{0m})$

(p. ex. $f(x, y, z) = x$,
 $\lim_{(x, y, z) \rightarrow (2, 1, 1)} f(x, y, z) = 2$)

$$|f(x) - x_{0i}| = |x_i - x_{0i}| = \sqrt{|x_i - x_{0i}|^2} \leq \sqrt{(x_1 - x_{01})^2 + \dots + (x_m - x_{0m})^2}$$

$$= \|x - x_0\|$$

donat $\varepsilon > 0$ prenem $\delta = \varepsilon$: si $\|x - x_0\| < \delta = \varepsilon$, $|f(x) - x_{0i}| < \|x - x_0\| < \varepsilon$

Aplicació

$$f_1(x, y, z) = x^2 + z^2,$$

$$f_2(x, y, z) = 3x^2y - 7xyz,$$

$$f_3(x, y, z) = \frac{x^2 - xy + z^2}{1 + x^2}$$

(en general, funcions polinòmiques i racionals de diverses variables)

$$\lim_{(x, y, z) \rightarrow (2, 1, 1)} f_1(x, y, z) = 2 \cdot 2 + 1 \cdot 1 = 5, \quad \lim_{(x, y, z) \rightarrow (1, 1, 1)} f_2(x, y, z) = 3 - 7 = -4, \text{ etc}$$

Limits de fonctions vectoriels

$$f: M \subset \mathbb{R}^m \longrightarrow \mathbb{R}^m, \quad f(x) = (f_1(x), f_2(x), \dots, f_m(x)) \quad \text{on} \quad x = (x_1, x_2, \dots, x_m)$$

$$(\text{p. ex.} \quad f(x, y) = (xy - y^2, \quad \frac{x-y}{1+y^2}))$$

$$\text{Existence} \quad \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = l = (l_1, l_2, \dots, l_m) \iff \text{Existence} \quad \lim_{x \rightarrow x_0} f_i(x) = l_i, \quad \forall i$$

Ex:

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (2,1)} f_1(x,y) = \lim_{(x,y) \rightarrow (2,1)} xy - y^2 = 1$$

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (2,1)} f_2(x,y) = \lim_{(x,y) \rightarrow (2,1)} \frac{x-y}{1+y^2} = \frac{2-1}{2} = \frac{1}{2}$$

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (2,1)} f(x,y) = (1, \frac{1}{2})$$

Exercici

Si quita $f: M \subset \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$, $x_0 \in M \cup F \cap M$

Proveu que

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = 0 \iff \lim_{x \rightarrow x_0} |f(x)| = 0$$

Solució: Escrivim les dues condicions en termes de la seva definició en $\varepsilon - \delta$.

La cond. de l'esquerra és

$$\forall \varepsilon > 0 \quad \exists \delta > 0 \quad \text{f.q.} \quad 0 < \|x - x_0\| < \delta \quad \wedge \quad x \in M, \quad \underbrace{|f(x) - 0|}_{|f(x)|} < \varepsilon$$

La cond. de la dreta és

$$\forall \varepsilon > 0 \quad \exists \delta > 0 \quad \text{f.q.} \quad 0 < \|x - x_0\| < \delta \quad \wedge \quad x \in M, \quad \underbrace{||f(x)| - 0|}_{|f(x)|} < \varepsilon$$

Veiem que coincideixen

Acotació i càlcul de límits

Signen $f: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}$, $g_1, g_2: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}$, $x_0 \in M \cup F_r M$

Si $\lim_{x \rightarrow x_0} g_1(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} g_2(x) = l$ i $g_1(x) \leq f(x) \leq g_2(x)$, $\forall x \in M$

llavors $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = l$

Ex. $f(x, y) = \begin{cases} \frac{x^2 y}{x^2 + y^2}, & (x, y) \neq (0, 0) \\ 0, & (x, y) = (0, 0) \end{cases}$

Nota: $\left| \frac{x y}{x^2 + y^2} \right| \leq \frac{1}{2}$ En efecte

$$\begin{aligned} 0 \leq (x+y)^2 &= x^2 + y^2 + 2xy \Rightarrow -2xy \leq x^2 + y^2 \Rightarrow \frac{-xy}{x^2 + y^2} \leq \frac{1}{2} \\ 0 \leq (x-y)^2 &= x^2 + y^2 - 2xy \Rightarrow 2xy \leq x^2 + y^2 \Rightarrow \frac{xy}{x^2 + y^2} \leq \frac{1}{2} \end{aligned}$$

$$0 \leq \left| \frac{x^2 y}{x^2 + y^2} \right| = |x| \left| \frac{x y}{x^2 + y^2} \right| \leq \frac{1}{2} |x|$$

$$\Rightarrow \lim_{(x, y) \rightarrow (0, 0)} \frac{x^2 y}{x^2 + y^2} = 0$$

Límits segons rectes

Per a funcions de dues o més variables podem tendir a un punt segons una recta. En dimensió 2, donat $a \in \mathbb{A} \subset \mathbb{R}^2$ podem tendir

a a segons la recta $(x, y) = \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} + t \begin{pmatrix} v_1 \\ v_2 \end{pmatrix}$ o també

$$(m = \frac{v_2}{v_1} \text{ si } v_1 \neq 0)$$

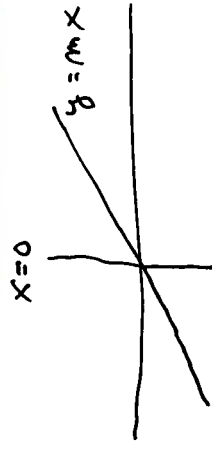
o bé $x = a_1$, si $v_1 = 0$.

Si $\exists \lim_{(x,y) \rightarrow a} f(x,y)$ llavors han d'existir els límits segons totes les rectes

que passen per a i han de coincidir amb $\lim_{(x,y) \rightarrow a} f(x,y)$.

Ex: $f(x,y) = \frac{2xy}{x^2+y^2}$, $(x,y) \neq (0,0)$.

Ex: $f(x,y) = \frac{x^2}{x^2+y^2}$, $(x,y) \neq (0,0)$

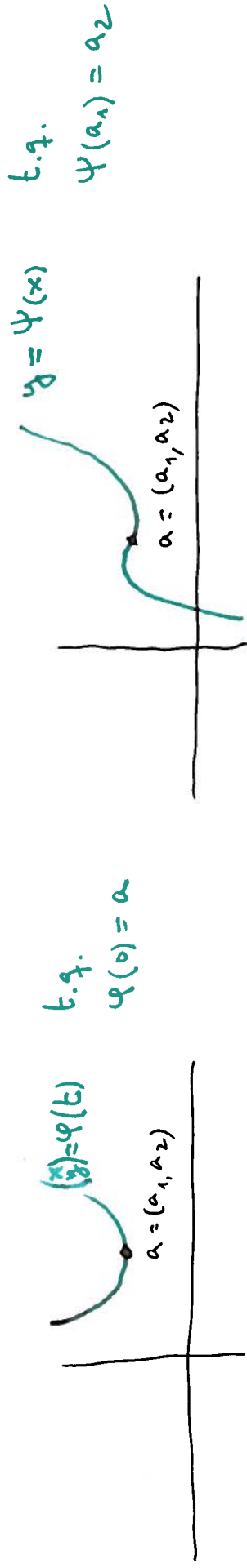
Límit a $(0,0)$ segons la recta $y = mx$: $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2}{x^2+m^2x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{1+m^2} = \frac{1}{1+m^2}$

" " " $x = 0$: $\lim_{y \rightarrow 0} \frac{0}{0+y^2} = 0$

Límits segons corbes

Per a funcions de dues o més variables també podem tendir a un punt

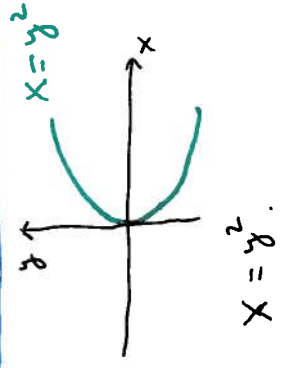
segons una corba. Si $a \in \mathbb{M} \subset \mathbb{R}^2$

Si $\exists \lim_{(x,y) \rightarrow a} f(x,y)$ llavors han d'existir els límits segons totes les corbes que passen per a i han de coincidir amb $\lim_{(x,y) \rightarrow a} f(x,y)$.

Ex $\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{xy^2}{x^2+y^4}$

segons la paràbola $x = y^2$

Podem representar la paràbola per $\begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} t^2 \\ t \end{pmatrix}$, " $y = \sqrt{x}$ ", $x = y^2$.

$$\lim_{t \rightarrow 0} \frac{t^2 t^2}{t^4 + t^4} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{1}{2} = \frac{1}{2} ; \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x x}{x^2 + x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{2} = \frac{1}{2} ; \quad \lim_{y \rightarrow 0} \frac{y^2 y^2}{y^4 + y^4} = \lim_{y \rightarrow 0} \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$$

Si els límits segons totes les rectes existeixen i són iguals, el límit

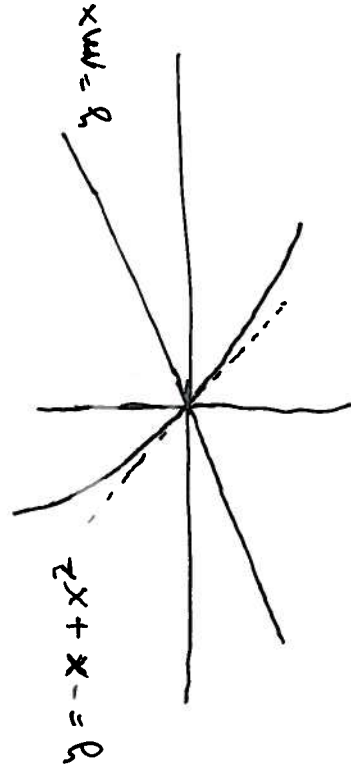
no té perquè existir:

$$\text{Ex } f: \mathbb{R}^2 - \{(x, y) \mid x \neq -y\} \longrightarrow \mathbb{R}, \quad f(x, y) = \frac{x + y + y^2}{x + y}$$

$$\text{límit a } (0,0) \text{ segons la recta } y = mx: \quad \left| \begin{array}{l} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x + mx + m^2 x^2}{x + mx} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 + m + m^2 x}{1 + m} = 1 \\ \text{regons } x=0 \quad \lim_{y \rightarrow 0} \frac{y + y^2}{y} = 1 \end{array} \right|$$

límit a $(0,0)$ segons la corba $y = -x + x^2$ (que passa per l'origen)

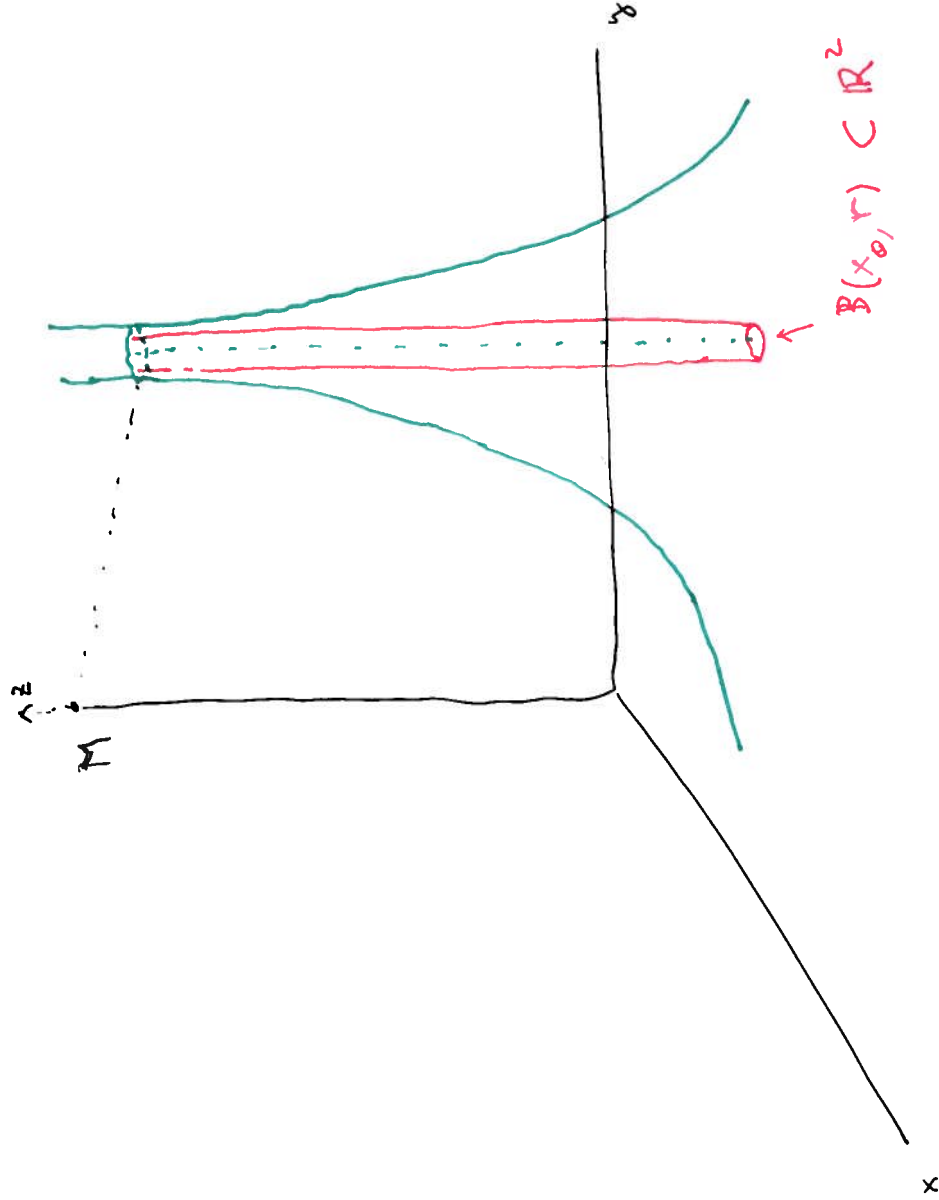
$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x - x + x^2 + (-x + x^2)^2}{x - x + x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2x^2 - 2x^3 + x^4}{x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 - 2x + x^2}{1} = 2$$

Limits ∞

Signum $f: M \subset \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$, $x_0 \in M \cup F_r M$

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f = \infty \iff \forall M > 0 \exists \delta > 0 \text{ t.q. } \|x - x_0\| < \delta, x \in M \Rightarrow f(x) > M$$

Ex

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{1}{x^2 + y^2} = \infty$$

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{1}{x^2 - y^2}$$

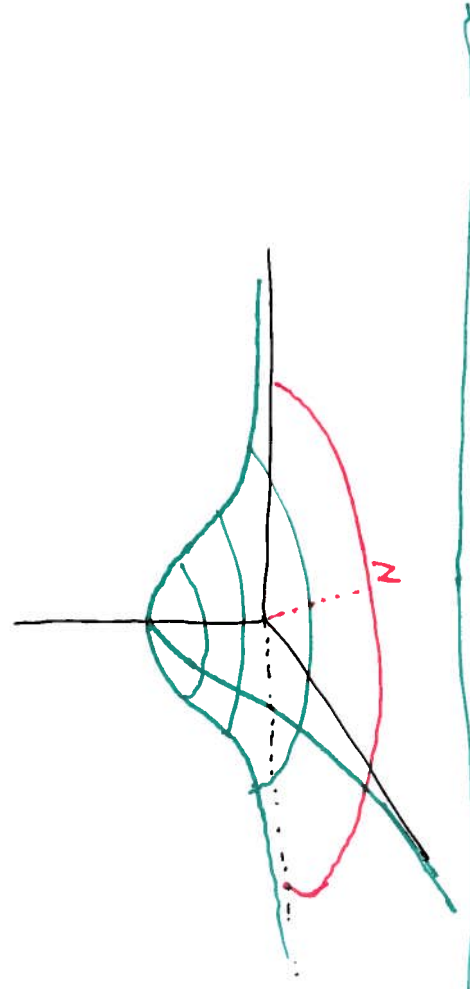
no exists

Limits a l'∞

Signif: $f: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = L \iff \forall \epsilon > 0 \exists N > 0 \text{ t.g. } \|x\| > N \Rightarrow \|f(x) - L\| < \epsilon$$

Ex $\lim_{(x,y) \rightarrow \infty} e^{-(x^2+y^2)} = 0$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \infty \iff \forall M > 0 \exists N > 0 \text{ t.g. } \|x\| > N \Rightarrow f(x) > M$$

Ex $\lim_{(x,y) \rightarrow \infty} (x^2 + y^2) = \infty$

$\lim_{(x,y) \rightarrow \infty} (x^2 - y^2)$ no existe: x

Continuïtat

Def. Siguen $f: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^n$ i $x_0 \in M$.

f és contínua en $x_0 \iff \exists \lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ i $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$

f és contínua en $M \iff f$ és contínua en tot punt x_0 de M .

Ex. de funcions contínues

1. Funcions polinòmiques, $f: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$, $f(x, y) = (x^2y, x^2 + 5xy^3)$

2. Funcions racionals en els conjunts on no n'annulla el denominador

$$f: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^3, \quad f(x, y) = \left(\frac{x^2y}{1+x^2}, xy+1, \frac{2x-x^2y}{(x^2+y^2)^2+1} \right)$$

$$f: \mathbb{R}^2 \setminus \{(x, y) \mid x=1\} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x, y) = \frac{2x^2 - 7y^2}{x-1}$$

3. Funcions elementals d'una variable

$$3.1 \quad f: [0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \sqrt{x} = x^{1/2}, \quad f(x) = \sqrt[3]{x} = x^{1/3}$$

$$3.2 \quad f: (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = x^\alpha, \quad \alpha \in \mathbb{R}$$

$$3.3 \quad f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = e^x; \quad f: (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \log x$$

$$3.4 \quad f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = a^x, \quad a > 0; \quad f: (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \log_a x$$

(Recordem que $x^a = e^{a \log x}$ com es comprova prenent
logaritmes a ambdós costats)

$$3.5 \quad f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \sin x; \quad f: [-1, 1] \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \arcsin x$$

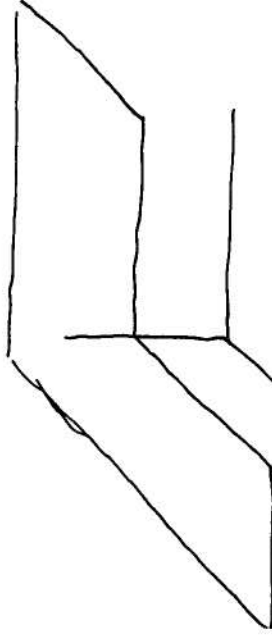
$$3.6 \quad f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \cos x; \quad f: [-1, 1] \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \arccos x$$

$$3.7 \quad f: \mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi, k \in \mathbb{Z} \right\} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \tan x; \quad f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \arctan x$$

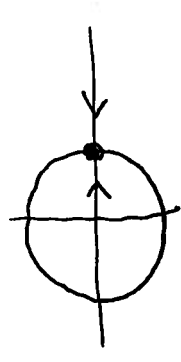
Ex de funcions no contínues en algun punt

$$f(x, y) = \begin{cases} 1 & \text{si } x \leq 0 \text{ o } y \leq 0 \\ 0 & \text{altre cas} \end{cases}$$

$$f(x, y) = \begin{cases} \frac{2xy}{x^2 + y^2} & \text{si } (x, y) \neq (0, 0) \\ 0 & \text{si } (x, y) = (0, 0) \end{cases}$$

$$\underline{\text{Ex}} \quad f(x,y) = \begin{cases} \frac{x^2+y^2}{1-x^2-y^2}, & \text{si } x^2+y^2 \neq 1 \\ 1, & \text{si } x^2+y^2 = 1 \end{cases}$$

$\in (1,0)$ si fem límit regons la recta $y=0$, $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2}{1-x^2} = \infty$

Definició de continuïtat en termes de $\varepsilon-\delta$

Siguiu $f: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^n$ i $x_0 \in M$

f és contínua en $x_0 \iff$

$$\forall \varepsilon > 0 \quad \exists \delta > 0 \quad \text{t.q.} \quad \|x - x_0\| < \delta \quad \wedge \quad x \in M \quad , \quad \|f(x) - f(x_0)\| < \varepsilon$$

Criteris de continuïtat

Suposem $f: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^m$, $g: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^m$ contínues en $x_0 \in M$, $\alpha \in \mathbb{R}$

(i) αf és contínua en x_0

(ii) $f+g$ és contínua en x_0

(iii) si $m=1$, $f \cdot g$ és contínua en x_0

(iv) si $m=1$ i $g(x) \neq 0$, $\frac{f}{g}$ és contínua en x_0

Continuïtat i funcions components

Suposem $f: M \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^m$, $x_0 \in M$, $f(x) = (f_1(x), f_2(x), \dots, f_m(x))$

f és contínua en $x_0 \iff f_i$ és contínua en x_0 , $\forall i$, $1 \leq i \leq m$.

Ex

$$f: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2, \quad f(x,y) = (x+2y^2, \frac{1+x^2}{1+y^2})$$

Composició de funcions contínues

Si què $f: A \subset \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}^n$, $g: B \subset \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^p$, $f(A) \subset B$, $x_0 \in A$

f contínua en x_0 $\left| \right. \Rightarrow g \circ f$ contínua en x_0
 g contínua en $f(x_0)$

Ex

$$f: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x, y) = \sin(x^2 + y^2)$$

$$f: \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x, y, z) = e^z$$

$$f: \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x, y, z) = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$$

$$(x, y) \mapsto x^2 + y^2 \quad t \mapsto \sin t$$

$$(x, y, z) \mapsto z \quad t \mapsto e^t$$

$$(x, y, z) \mapsto x^2 + y^2 + z^2 \quad t \mapsto \sqrt{t}$$